

3. Дятленко Н.М. Психологічні умови розвитку самоповаги у дошкільників: дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Н.М. Дятленко ; Центр. ін-т післядипломн. пед. освіти АПН України. – К., 2002. – 208 с.

4. Колодяжна А.В. Взаємозв'язок компонентів самоставлення з емоційними властивостями особистості залежно від її творчих проявів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Колодяжна Алла Володимирівна; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2012. – 225 с.

5. Мерлин В.С. Лекции по психологии мотивов человека / В.С. Мерлин. – Пермь, 2001. – 120 с.

6. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс – М.: Прогресс, 1994. – 480 с.

7. Столин В.В. Самосознание личности / В.В. Столин. – М. : Изд-во МГУ, 1983. – 284 с.

8. Тищенко С.П. Емоційно-ціннісне ставлення до себе як структурний компонент образу Я / С.П. Тищенко // Психологія: Респ. наук.-метод. збірн. – К. : Рад.школа, 1983. – Вип. 22. – С. 3-19.

Пелюстки М.І.

здобувач,

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЯВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

На думку представників гуманістичної психології, розвиток творчого потенціалу та самореалізації особистості є важливою умовою оздоровлення суспільства, оскільки, передбачає єднання людини з соціумом, а також зумовлює її творчу адаптацію, яка є необхідною для повноцінного життя в світі з бурхливими змінами. Важаючи в творчості вищу людську потребу, прояв психологічного здоров'я та особистісної інтеграції, психологи розглядають творчу особистість як особистість, яка самоактуалізує (А. Маслоу), «продуктивну особистість» (Е. Фромм) [1], людини, який є «повноцінно функціонуючої особистістю» (К. Роджерс) [2]. У нашому суспільстві існує потреба в креативних фахівцях, здатних професійно і творчо вирішувати завдання, тому вивчення проблеми творчого самоздійснення студентів є актуальною як для професійної

самореалізації так і для психологічного здоров'я студентської молоді.

Проблема розуміння психологічного та психічного здоров'я виникає в роботах таких українських та російських вчених як Б.С. Братусь, В.А. Ліщук, І.В. Дубровіна, Л.В. Лушин, Л.Ф. Бурлачук, О. Завгородня. Переважають наукові погляди, згідно з якими, психологічне здоров'я розуміється як здатність особистості до самореалізації, самоактуалізації, адекватного самосприйняття себе і світу. Важливою складовою психологічного здоров'я особистості є наявність сенсу життя (В. Франкл, А. Маслоу, І.В. Дубровіна); приділяється увага аспекту міжособистісних відносин як важливого критерію психічного та психологічного здоров'я (А. Адлер, Е. Фромм, Б.С. Братусь). На думку вчених, студентський вік – це сенситивний період для розвитку основних соціогенних потенцій людини як особистості, в тому числі, професійних та світоглядних якостей майбутнього фахівця [3]. Згідно вікової періодизації Е. Еріксона студентський вік збігається з періодом ідентифікації особистості, тобто, у молодій людини на даному етапі розвитку може сформувати уявлення про себе як про творчу або ж «звичайної» особистості, яка, в свою чергу впливатиме на можливості її самореалізації, задоволеність собою і своїм життям [4].

Разом з тим, дослідники в області проблематики здоров'я студентської молоді визнають такі проблемні аспекти психологічного здоров'я студентства як низький рівень задоволення собою, тенденція до заниженої самооцінки, низький рівень здатності до психологічної близькості, проблеми ціннісно-сміслової сфери (А.А. Волочков) [3]. Таким чином, слід говорити про важливість формування ціннісно-сміслового ставлення до творчості, самореалізації на рівні спрямованості особистості саме в цей період розвитку. Зазначимо, що в сучасній психології самореалізацію розглядають як вищий рівень розвитку особистості, розуміючи, перш за все, її творчу діяльність, життєтворчості (П.П. Горностай) [5]. Отже, зберігається актуальність дослідження психологічних аспектів студента як творчої особистості в контексті досягнення психологічного здоров'я.

Методологічною основою дослідження є підходи в області псіхосемантики, використання методу нарративних психотехнологій. Наратив визначається Н. Чепелевой як спосіб репрезентації досвіду за допомогою упорядкованих пропозицій, які передають часову послідовність дій. Автор припускає, що витоком нарративного тексту

є особистісний міф, в якому в символічній формі представлені основні сенси та концепції буття людини [1].

Вивчаючи роботи, ми віділили Умовні Критерії креативності, теоретична основою яких є розглянуті вище Концепції творчості (В.В. Моляко, В.В. Клименко, Я.А. Пономарьов, О.І. Кульчицкая, А. Маслоу, К. Роджерс) : ціннісно-смісловій Ставлення до творчості, Визнання собі Творче особистістю, наявність в описі випадки певної проблемної ситуації, яка потребувала вирішенні та шляхи ее нестандартного решение, наявність опису моментів «інсайту», стану натхнення; переважання внутрішньої мотивації до творчості, усвідомлення емоцій и почуттів. В обробці робіт віділялися текстові елементи, Які малі відношення до віділенімі критеріямі, досліджувалося як часто смороду зустрічалися в розповідях студентів. Тема творчості цікавить почти всех опітаніх студентів, більшість з них відчуває потребу у творчій самореалізації, проти лишь незначна частина опітаніх реалізує творчі здібності в сьогоднішньому житті. Подання про творчість і творчої особистості виявилися різноманітними, а значить і оцінка себе як творчих особистостей, теж була зроблена на основі різних критеріїв.

Частина студентів виявили розуміння творчості близьким до концепції первинного творчості А. Маслоу, вони визнавали кожен людини від народження творчої і вважали творчими себе, що знаходило підтвердження в описі цікавих випадків, колоритним емоційною мовою. З іншого боку, розуміння творчості виключно як обдарованості в сфері мистецтва, обмежувало студентів в прийнятті себе як творчої особистості та процесі самоактуалізації.

Висновки заключаються в тому, що прийняття себе як творчої особистості на рівні «Я-концепції» і уявлення про творчість в традиціях гуманістичної психології сприяють реалізації в творчості студентської молоді.

Список використаних джерел:

1. Базылевич Т.Ф. Психология высших достижений личности (психоакмеология): Монография / Т.Ф. Базылевич. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 331 с.

2. Полякова О.Б. Психогигиена и профилактика профессиональных деформаций личности: учебное пособие / Полякова О.Б. – М.: НОУ ВПО Московский психолого-социальный институт, 2008. – 304 с.

3. Генкин Б.М. Человек и его потребности: Учебное пособие / Б.М. Генкин. – М.: Норма: НИЦ Инфра-М, 2013. – 256 с.

4. Гуревич П.С. Психология личности: учеб. пособие для студентов вузов / П.С. Гуревич. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 559 с.

5. Еникеев М.И. Общая и социальная психология: Учебник / М.И. Еникеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: НОРМА: ИНФРА-М, 2010. – 640 с.

Повалій Л.В.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України*

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ ВЗАЄМИН

Категорія взаємин є однією з ключових у психолого-педагогічній науці. У психологічному словнику взаємини або міжособистісні взаємовідносини (ми вважаємо ці поняття за синонімічні) визначаються як суб'єктивні зв'язки між людьми, які виникають в результаті фактичної взаємодії представників різних соціальних груп [6, с. 21]. Взаємини ґрунтуються на певних спонухах (інтерес, розуміння необхідності взаємин, співробітництво, спілкування тощо) і включають ті або інші дії (мову, дії, міміку, жести й т.п.), емоції й почуття (задоволеність спілкуванням, симпатії, антипатії, взаємну прихильність, позитивні й негативні емоції), пізнання (сприйняття іншого, мислення, уяву), волю (витримку при відсутності взаєморозуміння, володіння собою у випадку конфлікту, надання допомоги у важкій ситуації). Взаємини формуються не лише в процесі безпосередніх відносин і спільної діяльності людей, впливаючи на їхній хід і результати, але й через їхнє особистісне ставлення до інших індивідів, самого себе.

Взаємовідносини є суб'єктивним зв'язком, який існує між людьми в соціальних групах та обов'язково передбачають взаємність, існування відповідного ставлення. Вони бувають діловими, дружніми, офіційними, особистими. Здатність створювати і підтримувати добрі взаємовідносини з оточуючими є однією з найважливіших складових активного способу життя, а міжособистісні взаємовідносини є суб'єктивними зв'язками, які існують між людьми в соціальних групах. Це певна система